

باريس

PARIISI

POMMIEN AIKAAN

Muodin mekassa asuu lähes miljoona muslimia.
He ovat ranskalaisia, jos siihen annetaan
mahdollisuus.

Iikka Malmberg kuvat Hannes Heikura

Pariisin metron roskikset on suljettu. Joka ainoan päällä on kiinniruvattu kansi. Mihin tässä nyt heittää käytetyn metrolipun? Sormet taittelevat sen moneen kertaan, ja se pehmenee nyrkissä tolloksi.

On marraskuu ja Algeriassa kohta vaalit. Sen vuoksi Pariisissa suljetaan roskakorit. Tänä syksynä Ranskassa on räjähtänyt jo kahdeksan pommia, usein juuri roskiksessa.

Lokakuussa lähellä Saint Michelin metroasemaa pamahti kuuden kilon kaasupullo, joka oli täytetty pultilla ja nauloilla. Se repäisi koko metrovaunun ja 29 loukkaantui. Matkustajat saivat keuhko-repeämiä ja lääkärit tekivät tunnelissa hätäamputoinnin.

Terroristien tarkoitus oli vähän auttaa Jumalaa. Pommit kostavat Ranskalle, joka tukee Algerian sotilashallitusta. Se taas estää Islamien pelastusrintamaa FIS:ää pääsemästä valtaan.

Nyt Pariisissa kysellään papereita, pengotaan laukkuja, suljetaan roskakorit, vahditaan ja kyttätään. Kaupungilla luuhaa poliiseja ja maastopukuisia sotilaita rynnäkköväari kupeella. Se ei kyllä oi-

kein sovi. Ei Pariisi ole mikä hyvänsä suurkaupunki; ei sen sovi olla pelottava.

Pariisihan on Seinen siltoja, kirjastivystystä ja suudelmia. Täällä ovat väriseet nuoret suomalaissielut Ahosta, Waltarista ja Paavolaisesta lähtien, kiihottuneet absintista, metrojunan kiidosta ja sähkövalojen hermoväreestä – tai mistä se nyt olikaan.

Taitelijamme ja missimme ovat käyneet täällä jalostumassa, ja joka vuosi Pariisi nielee tuhansittain vaaleita *au pair*-tyttöjä kuin taruston peto.

Tuntemmehan baskeripäisen monsieur Dupontin: hän kantaa patonkia kaulaliina olan yli heitettynä, nirsiolee, kättelee, pussailee, kättelee subjunktiivia ja jättää punaviiniä lasiin. Meitä on neuvottu, että hänen kanssaan pitää olla nokkela ja henkevä, ei missään tapauksessa hiljainen eikä hidas. Samoin tunemme hänen rouvansa, kauniisti askeittavan madame Dupontin, tuon alati huolitellun naisen, jolla on sensuellit elkeet ja joka kokkaa kuin villieläin.

Dupontit ovat tottuneet siihen, että heidän metrossaan matkustaa ihmisiä, joiden geenit ovat Senegalista, Guadaloupeelta,

Algeriasta, Kambodzhasta tai Norsunluurannikolta, mutta jotka ovat Ranskan kansalaisia ja ovat käyneet ranskalaisen koulun, osaavat Molièret ja Descartesit.

Aiemmin tällä vuosisadalla Ranska on ottanut vastaan puolalaisten, juutalaisten, italialaisten ja portugalilaisten aallot. Vaikeuksia on ollut, mutta aina on tasavalta kyennyt sulauttamaan ne itseensä.

Ranskassa on jo yli tuhat moskeijaa. Vuonna 1970 niitä oli 33. Niiden lisäksi takahuoneiden ja autotalliin rukoushuoneissa kumarretaan kohti Mekkaa, mikä Pariisissa merkitsee suurin piirtein Porte d'Italien suuntaa.

Ranskassa on yhtä paljon muslimeita kuin Persianlahden pienissä sheikkikunnissa yhteensä, neljä tai viisi miljoonaa. Valtaosa heistä on tullut Pohjois-Afrikasta. Tarkkaa määrää ei voi tietää, sillä Ranskassa ei ihmisiä saa rekisteröidä uskontokunnan mukaan.

Kautta Profeetan parran! Islam on Ranskan toiseksi suurin uskonto. Islami-

Muhammed ei viiniä maistelee. ▶

laiset kuumakallet menivät jo uhoamaan, että vielä Ranskasta tehdään islamin tytär. Mutta se oli orientin puhepartha, joka lännessä otetaan turhan helposti todesta. Ranskalaiset nationalistit olivat tukehtua pullaansa: Islam uhkaa Ranskaa! Afrikka nousee maihin! Mullahit ovat pian täällä! Mutta nauttikoon monsieur Dupont aperitiivinsä rauhassa. Ei täällä islam miinkään maihin nouse. Muslimeilla ei ole Ranskassa yhteistä johtajaa, eikä koko maailmassa ole yhtenäistä islamilaista rintamaa.

Valkeassa rastaassa ei asiasta tahdota puhua. Epämääräinen arabikuppila on Barbès-Rochechouartin metron ilmaradan varjossa, ja elämämeno on pudottanut sen nimestä pari kirjainta. Tiskillä seisoo pelkkiä miehiä juomassa kahvia pienistä laseista. Ystävällisiä veikkoja, mutta lehtimiehistä ei näinä aikoina ole ollut hyviä kokemuksia. Kameraa he eivät suvaitse. Eikä mitään nimä, sillä nyt ei parane sanoa mitä ajattelee, selvittää tunisialaisperäinen kavერი.

Nämä vaikuttavat sellaisilta veijareilta, että saavat varoa sekä poliisia että ääri-islamilaista kahvoja. Ainainen paperien kyseleminen käy kaikkien hermoille. "Menkää lähioihin niin näette. Mutta pitääkö varanne."

Belle villen kaupunginosassa Waltari olisi viihtynyt, vaikka viime aikoina se on muuttunut nopeasti. Kehnoimpia rakennuksia irrotetaan varovasti rivistä kuin vanhuksen hampaista, ja pystyy jäävät huterat talot tuetaan hirsin ja teräspalkein. Niiden ulkoseinissä näkyvät vielä kadonneen naapuritalon kukkapetit.

Halal-lihakauppoja on tullut paljon lisää. Niistä saa rituaaliteurastettua lihaa ja islamilaisista kirjakaupoista imaamien videoita saamoja. Ilmoituksissa kaupataan Mekkan-matkoja, katukauppiailta näkee Nasserin kuvia, ja television vastaanottimissa värisevät marokkolaiset ja algerialaiset tv-juontajat. Rai-musiikin komeljan tarit *chebit* patsastelevat levyliikkeiden ikkunoissa.

Epäluulon tuntee nahoissaan. *Mitä asiaa?* Ihmiset kaihtavat kameraa kuin se varastaisi heiltä sielun. Tunisialaisten leipurien ikkunoissa tahmeat leivonnaiset takertuvat toisiinsa.

Silti tämäkin on yhä selvästi Pariisissa. Fundamentalistien partoja ja hunnutettuja naisia näkee harvoin, seinistä puuttuu tyystin vihainen arabigraffiti, eikä

Moni lähtee Pariisiin ja päätyy Barbès-Rochechouartiin.

باريس

Muslimien Pariisi olisi vetänyt nuorta Waltaria puoleensa

muezzinien rukouskutsujen sallita kaikua Pariisin kuuluisien kattojen yllä, vaikka se kuulostaisi varmaan komealta.

Teidän pitäisi tulla meidän lähioihin", sanoo **Nadia Benameur**. "Siellä näkisitte partoja ja huiveja."

22-vuotias tiedotusopin opiskelija asuu Noisy-le-Secissä. Hän on naapuriston arabeista ainut, joka käy opiskelemassa Pariisissa.

Tuista jotkut ovat liittyneet ääri-islamistisiin, toiset taas sortuvat huummeisiin ja rikoksiin. Tai ovat ensin toista ja sitten toista. Vähän niin kuin meillä tullaan uskoon ja jätetään synnin polut.

"Ne eivät liiku minnekään sieltä. Eivät ikinä käy kaupungissa."

Lähiöt ovat kuin linnoituksia, joista ei uskalleta poistua, koska jouduttaisiin vieraalle maalle. Kaikki eivät osaa kunnolla ranskaakaan. Lähiöt ovat oma maailmansa, joka ei ole Algeriaa muttei oikein Ranskaakaan.

Nadia ei osaa arabiaa; Algeria on hänelle isoäidin maa, mutta hänellä ei ole yhteistä kieltä isoäidin kanssa.

Nadia on molempien maiden kansalainen. Koska hän on aavistuksen verran ranskalaisyttöjä tummempi, hänet tarkastetaan nykyään usein. Suomalaisen on vaikea tehdä eroa, mutta ranskalaiset näkevät Nadiasta heti, että hän on Välimeren eteläpuolelta. Tylyt turvatoimet tekevät näkyväksi sen vaikeasti määriteltävän rajan, joka kulkee alkuperäisen ranskalaisen ja toisen sukupolven siirtolaisen, *beurin*, välissä. Käyvätkö Nadian lapset tai lapsenlapsetkaan vielä oikeasta ranskalaisesta?

Nadia ei oikein itsekään tiedä mikä hän on, mutta hän on alkanut tuntea itsensä ennen muuta arabiksi.

"Menen naimisiin vaikka kiinalaisen kanssa. Pääasia että hän on muslimi."

Yllättävää. Nadiakin olisi voinut pitää

täysin maallistuneena nuorena. Mutta tosiaan, ravintolassa istuessamme hän on juonut vain kahvia ja Coca-Colaa. Hänen perheessään ei juoda viiniä.

Nadian on vaikea käsittää sellaisten ihmisten maailmaa, joilla ei ole Jumalaa. Hän ei pysty asettumaan heidän asemaansa.

Äkkiä moderni pariisitar muistuttaa sitä klassista muslimia, joka osoittaa epäilijälle hiekkaa, kamelia ja taivasta ja kysyy: mistä nämä sitten ovat tulleet?

Nadian kaltaiset nuoret eivät pidä raista. Se on musiikkia, joka tulee Algerian Oranista, samasta kaupungista kuin Nadian perhe. Sitä on perinteisesti soitettu hässä ja bordelleissa, mutta kunniallisena sitä ei ole pidetty. Rai-muusikot saavat varoa ääri-islamilaista, ja muutama onkin murhattu.

Rai on yksi tapa kertoa milta tuntuu.

"Se kertoo kavereista, joilla on paha olla, mutta jotka silti juhliivat rankasti", sanoo **Muhammed Abdelhakim Le Bastiden** baaritiskillä.

Rai soi paikoissa, joissa ryyppätään ja valvotaan aamuun. Siksi muslimien on vaikea hyväksyä sitä.

"Tämä on siinä hyvin oleellista", Muhammed sanoo ja nostaa viinilasia. "Tässä puhutaan aina."

"Muslimiko? En ole. Se on ohi. Mutta arabi."

Viime vuosina Oranin työläiskorttelien musiikki on levinnyt ympäri maailmaa, ja Le Bastidessakin se saa yhä paikat heilumaan. Kuten blues, rai tehoaa samassa viireissä oleviin ihmisiin kaikkialla.

"Se on kuin morsetusta sellien välillä."

Jos bluesissa herätään aamulla ja beibi on poissa, niin raissakin ollaan pettyneitä: "Naiseni on lähtenyt, olen toisen kanssa, pidän kyllä hänestäkin, mutta se ei ole sama asia. Kaikki on minun syytäni", Muhammed tiivistää rain pariin lauseeseen.

Mutta kun mainitaan vuonna 1975 kuollut egyptiläinen laulaja **Umm Kalsum**, Suiston satakieli, ovat sekä Nadia että Muhammed hyvin kunnioittavia. Suuren Rouvan suosiota ei länsimaissa oikein voi ymmärtää; hän on arabeille vielä paljon enemmän kuin Elvis lännessä.

Kun hänen konserttinsa tuli radiosta, kadut ja torit tyhjentyivät Kairossa, Casablancassa, Tunisissa, Damaskoksessa, Khartumissa ja Riadissa, kertoo kirjailija Michel Tournier. Umm Kalsum on arabin omaa, eurooppalaisille tuntematonta maailmaa. Vähän niin kuin Tapio Rautavaara ruotsalaisille.

Suljettujen roskisten päälle kerääntyy röykkiöitä, jotka valuvat maahan. Jotenkin tämä roskaongelma olisi saatava ratkaistuksi.

Pommit tekevät Pariisin arabien elämän hankalaksi. Uskovaisuus on ollut heidän

باريس

Camembertia tunnusteleva monsieur Dupont elää eri Pariisissa

Nadiasta on tullut turvallisuusriski.

Parisi on varpailaan.

keskuudessaan lähes yhtä laimeaa kuin ranskalaisten katolilaisuus. Jotkut ovat välistä polvistuneet rukousmatoilleen ja palanneet sitten kokoamaan Sitikoita ja Pösöjä. Isossa maassa ei sellaisessa ole mitään ihmeellistä.

Vasta Persianlahden sodan myötä islamista tuli ongelma. Samoihin aikoihin Ranska meni kieltämään muslimikoulu-tyttöjen huivit, sillä kouluissa ei sallita uskonnollisten tunnusten kantamista.

Kuten Algeriassa, ääriyhmät levittäytyvät Ranskan lähiöihin salaisten rukoushuoneiden myötä. Niitä rahoitetaan ulkomailta. Fundamentalisteissa on keskiluokkaisia nuoria miehiä aivan kuin mo-

nissa arabimaissa. He ovat saaneet koulutusta ja menestyneet, mutta tie ylöspäin on katkaistu. Sellainen oli myös poliisin Lyonissa ampuma **Khaled Kelkal**, joka yritti räjäyttää TGV-junan.

Terroristit ovat insinöörejä, lääkäreitä ja yliopiston opettajia, eivätkä he välttämättä tiedä työn taivaallista islamista. Korraani tuskin neuvoo räjäyttämään metrovaunuja. Seuraajia he yrittävät saada lähiöiden työttömistä ja syrjäytyneistä nuorista, joista ei ole tullut oikein ranskalaisia. Camembertia tunnusteleva monsieur Dupont on toiselta planeetalta. Kymmenentuhannelle nuorelle näkevälle telkkarista, mistä kaikesta he jäivät paitsi. Funda-

mentalistit tarjoavat lähiöiden väelle identiteetin ja väylän.

Kaikki puhuvat lähiöistä. Niistä puhui presidentti Jacques Chirac vaalikampanjassaan, ja Juppén hallitus esittää niitä varten omaa Marshall-suunnitelmaa. Rahaa tosin on lähiöihin pantu aiemminkin: nuorisotiloja ja urheilusaleja on rakennettu, ja monet niistä on ehditty jo rikkoa tuusannuskaksi.

Pariisin, Lyonin, Marsillen ja muiden suurimpien kaupunkien lähiöistä 684:n tila on arvioitu "herkäksi". Niissä asuu noin miljoona ihmistä, pääosin köyhiä, arabeja ja mustia.

باريس

Lähiöt ovat linnoituksia kehätien takana

Pahimmat tapaukset ovat irtoamassa tasavallasta, eivätkä sen lait enää niissä päde. Huumeita myydään vapaasti, postia ei enää kanneta, poliisi ei saavu, kaupat ovat kaikonneet, ja bussikin jättää ne väliin. Jopa roskat jätetään jossain keräämättä. Amerikan slummeihin verrattuna niissä on kuitenkin vähän tuliaseita.

Poliisilla ei ole asiaa muuten kuin porukalla, ja se taas aiheuttaa helposti melakan. Lähiöitä on helppo puolustaa, ikkunoista lentää kiviä ja petankkikuulia, onpa yhtä poliisiakin jo ammuttu. Kerrostalokolosseista on tullut linnakkeita, joihin pääsystä päättävät ala-aulan pikkujätät.

Kautta kivitetyt Saatana! Sehän on myös Pariisia. Täytyyhän se nähdä. Varmaan Waltarikin menisi.

Kivi pamahtaa auton kattoon aivan takaikkunan reunaan. Tai mikä lie, iso kolo siitä kuitenkin tulee. Kuljettaja saa auton liikkeelle viime hetkellä, ja sisään tunkeutunut kaveri putoaa kyydistä. Hän tapailee vielä turhaan otetta ovenkahvasta.

Autoon tuli kiire. Täällä ei kuvia oteta, eivätkä selitelyt auta. Jengi ei lähde perään, sillä se tietää, että parkkipaikalta ei pääse muuta kautta ulos. Joukko jää odottamaan auton paluuta.

Kuljettaja oikaisee yli kiveyksen kohti talojen väliä. Iskunvaimentimet lyövät pohjaan. Suuri betonitappi sulkee väylän. Kuski kääntää ahtaaseen rakoan. Ja auto mahtuu kuin mahtuikin sen vieritse. Toinen piha. Se on ummessa! Ei, ei sittenkään.

Se oli Saint-Denisiä, John Lennonin alueen tuntumassa, lähellä runoilija Garcia Lorcalle nimettyä yläastetta. Vierailu kesti pari minuuttia. Pois pääsee pitkin Lenin avenyyttä.

Tapaus pyöri mielessä koko loppupäivän. Lähiöiden väkivalta on aivan maallista hulinaa, eikä sillä ole uskonnon kanssa mitään tekemistä, mutta juuri tällaisissa paikoissa Islamilaisella pelastusrintamalla on mahdollisuus värvätä jäseniä.

Saint-Denis. "Mitä sä täällä teet?"

Millaistahan on Algerin täyteen ahde- tuissa lähiöissä juuri nyt? Albert Camus'n valkeassa kaupungissa, jossa Sivullinen kävi uimassa, söi makaronia parvekkeella ja otti kohtalonsa *coolisti*. Algeriassa tulee 300 000 nuorta vuodessa työkään, eivätkä työpaikat lisäänty. Kaikki jotka kynnelle kykenevät, tulevat tänne.

Tungosta Tatin edessä. Tati on Pariisin Anttila.

Hei, tuollahan on Hassan. Hän tulee vastaan Boulevard Barbèsin halpahallien tungoksessa ja kysyy, vieläkö muistamme hänet. Valkeasta rastaasta? Aivan. Nyt pitäisi toivottaa onnea uudelle ulsterille, jos olisi arabi.

Hassan on menossa moskeijaan rukoukseen. Nyt on se aika päiväväst.

Pariisin vanha moskeija on kaupunkilaisille tuttu. Se on rakennettu 1920-luvulla, ja sitä on perinteisesti johtanut mallittainen sheikki. Opiskelijat ovat aina istuneet sen kahvilassa, ja sunnuntaisin pariisilaisperheet pistäytyvät siellä mintutteella kävelyllään *Jardin des Plantesista*.

Moskeija hohkaa rauhaa. Tyhjä, korkea tila keskellä Pariisia synnyttää juhlallisen hiljaisuuden. Moskeijan viileys ja rauha pysäyttävät, uupuneet lepäävät, keskustelua käydään levollisella äänellä. Ornametit kiemurtavat vailla alkua ja loppua, ja uskova varmaan tuntee Jumalan hengityksen.

Keväisin moskeijan puutarhassa tuoksuvat appelsiinipuut ja kesällä ruusut. Puutarhan on tarkoitus muistuttaa paratiisista, jossa lähteet solisevat. Nyt on talvi, altaat ovat tyhjä ja pensaat lehdettömät.

Kaksi paljasta tolppaa käytävän reunassa. Moskeijan puutarhan roskikset on varmuuden vuoksi poistettu. ■